

L'ESPERIT D'ASSÍS I LA PAU.
L'EXPERIÈNCIA DE LA COMUNITAT DE SANT'EGIDIO
a càrrec de Xavier Vidal

Església ortodoxa Patriarcat de Sèrbia a Barcelona – 20 de març de 2015

Benvolguts amics,

És una gran joia estar aquest vespre amb vosaltres, entre amics, per compartir una reflexió sobre l'Esperit d'Assís i la Comunitat de Sant'Egidio. La nostra reflexió parteix d'una evidència: la globalització en aquest nou segle ha portat a les places i als carrers de les nostres ciutats occidentals el món sencer: trobem gent de cultures i religions diverses que conviuen i cerquen junts un futur.

Són llunyans aquells anys, i la comunitat ortodoxa del carrer Aragó en sou pioners i podeu parlar per experiència pròpia, en els que l'excepció era no ser cristians catòlics, apostòlics i romans. Vosaltres heu viscut en els orígens de la vostra comunitat l'experiència de ser minoritaris i si em permeteu "estrany" a la ciutat. Des de l'inici hem viscut un vincle d'amistat amb Sant'Egidio. És una amistat que va néixer gracies a la passió de Sant'Egidio per estar al costat de totes les esglésies germanes. És una amistat que ha crescut amb el temps.

Però avui el món ha canviat. Conviure entre persones diferents és la realitat del nostre món. És la realitat que trobem a les places de les nostres ciutats on conviuen europeus i immigrants. Vivim en un temps en el que gent de religió i ètnia diferent viuen junts. És l'experiència d'Europa davant de la immigració. És el repte del món africà que, especialment en aquesta estació difícil, es troba davant de la fragilitat dels estats nacionals, que les diferències ètniques, religioses o de qualsevol tipus poden posar en discussió. Conviure és la

realitat de molts pobles, de moltes religions, de molts grups. Conviure s'està convertint en una necessitat en tot el món. I no sempre és fàcil.

Conviure és el gran problema que travessen tots els mons: ho veiem en molts llocs del món. No podem oblidar la tragèdia que estan vivint a Síria i Iraq, on comunitats cristianes amb una presència mil·lenària en aquestes zones estan desapareixent. Els cristians són perseguits, humiliats i assassinats. A hores d'ara, dos bisbes encara estan segrestats, els recordem i preguem pel seu alliberament. Mar Gregorios Ibrahim, bisbe siro ortodox d'Alep i Paul Yazigi, greco ortodox. Fa poques setmanes vàrem tenir la notícia de les execucions de cristians coptes a Síria, o dels atacs de Boko Haram a Nigèria.

El nou segle, serà el de la civilització del conviure o el de la lluita entre els que conviuen?

Segurament avui comprenem millor la profecia del vell papa Joan Pau II quan al 1986 va convocar els líders de les grans religions mundials per pregar junts per la pau.

El camí d' Assis: construir una nova cultura de la convivència

L'octubre de 1986, al petit poblet medieval d'Assis, sota la invocació de Sant Francesc, Joan Pau II va reunir per primer cop a la història els líders de les Esglésies Cristianes i de les religions mundials per pregar un al costat de l'altre. No un contra l'altre, sinó un al costat de l'altre. Una pregària que tenia a la seva arrel la pau. Molts, llavors, s'interrogaven sobre el significat d'aquella inèdita assemblea ecumènica. Molts la van criticar, la majoria no la van entendre.

El món encara pensava brutalment amb la lògica dels blocs, ens trobàvem abans del 1989, el món estava polaritzat per les dues superpotències. El futur, la pau i la guerra, només es podien pensar per les maniobres dels dos grans. I al mateix temps, la gran escola del dolor que havien estat les tràgiques guerres mundials havia dut els creients a reflexionar sobre el valor de la pau, sobre els seus fonaments religiosos, sobre la necessitat de repudiar la violència. Què podien fer les religions? D'altra banda, era un temps en el que molts vaticinaven la "mort de Déu". Al final del segle, el món tecnològic i la ciència semblava que deixarien al marge el món de les religions.

Joan Pau II no ho veia així. I avui, en l'horitzó del nou segle, amb el despertar del món islàmic i de la immigració comprenem millor el significat d'aquella "gran profecia": preparar el

món per conviure i dialogar per viure en pau tot i viure experiències culturals i religioses diferents.

A Assis es va verificar la convergència entre dos itineraris diferents, però no llunyans, el del diàleg interreligiós i el del compromís del creient per la pau. La pregària un al costat de l'altre vol alliberar totes les energies de pau que hi ha en el profund de totes les tradicions religioses i fer-les convergir sobretot en una invocació de pau. Una invocació que està en sintonia amb el crit i les aspiracions de milions d'éssers humans afectats pels conflictes i la por a la guerra.

L'anomenat Esperit d'Assis ha tingut la genialitat d'acollir molts esforços, moltes ànsies, en una única i simple realitat: estar un al costat de l'altre, malgrat les diferències. No es pretén eliminar les diferències de les diferents tradicions religioses, per construir un sincretisme buit. Les diferències s'afronten d'una manera nova, amigable, dialogant, mentre se subratlla amb força tot el que uneix.

Assis no podia representar un fet aïllat, s'havien alliberat energies de pau que neixen de la fe i de la pregària. La Comunitat de Sant'Egidio ens vam convèncer que era necessari aprofundir en el camí d'Assis, sobretot continuar aquest llenguatge de diàleg i pau. Va néixer un moviment que s'ha desenvolupat any rere any, en diferents etapes, que reuneix homes i dones de diferents religions. Amb la pregària dels uns al costat d'altres ha crescut un diàleg lliure i comprometedor sobre temes religiosos i sobre els grans problemes del món contemporani.

A la primera trobada d'Assis van seguir les de Roma i després el 1989 Varsòvia. Era el 50è aniversari de l'inici de la segona guerra mundial. La trobada va començar en una Polònia ansiosa per un futur amb el lema "*War never again*" i va acabar amb el silenci d'un pelegrinatge comú (de totes les religions) a Auswit

Després de cada any han seguit altres trobades. Voldria subratllar la de Sarajevo el 2012 quan després de la terrible guerra dels Balcans, la trobada per la pau va ser una ocasió perquè el Patriarca de l'Església ortodoxa sèrbia tornés a Sarajevo. En la seva intervenció, Irinej, va dir:

“La meua presència avui aquí, a la seu d’una de les més antigues i respectades seus episcopals de l’Església ortodoxa sèrbia, juntament amb la presència dels meus germans bisbes, sacerdots, monjos i monges representa el compromís del poble serbi per la noble causa de la pau, que la nostra Església Ortodoxa sempre ha ensenyat. Estic fermament convençut que els

líders espirituals i els creients de les altres esglésies i comunitats religioses d’aquesta ciutat i d’aquest país (musulmans, catòlics romans, jueus i tots els altres) comparteixen exactament els mateixos sentiments i els mateixos pensaments, que d’altra banda també comparteixen els pobles amb els que estem cridats a conviure. I conviure és el futur (...). Desitjo profundament que el futur comú pugui estar lliure de les més doloroses i tràgiques experiències del passat que tots hem viscut. Que Déu pugui concedir a les noves generacions el do de créixer i de viure sense odi i sense conèixer la terrible experiència de la guerra. El prerrequisit i la preparació d’aquest futur són, entre altres coses, les trobades en el signe de la bona voluntat, de la pau, de l’apertura, del diàleg i de la reciprocitat en el nom de Déu misericordiós, en el nom de Déu que és amor i donador d’amor”.

Als líders de les grans religions mundials amb el temps s’hi han anat afegint homes de cultura, periodistes, polítics... creients i també no creients... Una icona de pau i de diàleg d’homes i dones que saben estar l’un al costat de l’altre, no un contra l’altre. Durant tot aquest temps amb la paciència i la fidelitat de l’amistat, ha crescut una comunitat de buscadors de pau.

S’ha anomenat Esperit d’Assís i avui es fa més indispensable que mai.

Hi ha una necessitat extrema de construir una nova cultura de la convivència, es necessiten treballadors per la pau. Hi ha una gran necessitat d’homes i dones en diàleg. Però no només això, també entre les nacions, les cultures, entre les esglésies i entre les religions. El diàleg cultural i religiós i l’amistat entre les nacions, entre les cultures i les religions és la garantia més gran perquè la pau arribi al món. El patriarca ortodox de Constantinoble, Atenàgoras,

mort el 1972, que va viure una llarga història entre l'imperi otomà, els nacionalismes balcànics, l'experiència americana i al final el conflicte entre Grècia i Turquia, deia: "Esglésies germanes, pobles germans".

El camí de la pau: començar de l'Evangeli

Molts homes i moltes dones, presos per la por del futur, s'han deixat arrossegar vers la resignació i el pessimisme. Nosaltres, com a homes de religió i com a cercadors de pau, coneixem l'enorme potencial de mal que hi ha en el nostre món. És fàcil deixar-se arrossegar per la violència, per l'enfrontament dels uns contra els altres, per l'oposició d'un món contra l'altre, per l'enfrontament d'una religió i d'una cultura contra una altra. Ens han arribat els innombrables patiments i laments, de vegades silenciosos, de milions de pobres sense aigua, sense medicines, sense seguretat, sense menjar, sense llibertat, sense terra, sense els drets humans fonamentals. També coneixem els riscos d'una vida quotidiana marcada per la por i per la desconfiança vers l'altre: el dolor del món ens obliga a buscar junts, creients i no creients, els camins de la pau i de la solidaritat.

És una recerca fonamental. Andrea Riccardi assenyalava: "Les religions tenen una força que ve del profund: és aquella esperança que no ens abandona, aquella energia que ve de la pregària. No ens deixem prendre per l'enemistat, treballem per la pau, construïm la unitat entre els homes i les dones. Tot és possible amb la força dèbil de la fe. És possible moure les muntanyes que les forces humanes no aconsegueixen moure. Les religions ensenyen a caminar juntes, a caminar amb un pas de pau. Tot i que això no hagi estat així sempre en la història i encara avui no passi, estem convençuts que hi ha una força que s'està alliberant del profund del cor dels creients: aquest és el verdader camí de la pau".

Aquest camí traçat des d'Assís constitueix una responsabilitat per a tots els creients.

Nosaltres com a cristians, cadascú de nosaltres hem d'alliberar del profund del nostre cor aquesta força de pau. Ens angoixen els grans problemes del món: les guerres, les tensions, la violència, el terrorisme, les grans pobreses de les regions del món (sobretot del Sud), les crisis africanes, la destrucció del medi ambient... Aquests grans problemes i la seva envergadura poden desmoralitzar. Una onada de pessimisme, de resignació, de replegament sobre un mateix... s'abat molts cops sobre el nostre món ric, moltes portes es tanquen per preocupar-se només del problema d'un. Una malaltia del nostre temps és tancar-se sobre un mateix:

egoismes personals, de grup, ètnics, religiosos... tanquen els ulls, els cors i apaguen el somni de poder fer millor el nostre món.

No vivim en un moment en el que es tinguin molts somnis, però hi ha moltes veus, també la de molts cristians que creuen que fa falta una nova orientació en aquest temps, com una reforma profunda. El nostre món està malaguanyant el gran do de la pau tot i que necessita pau. La necessita el nostre món que malaguanya moltes riqueses, moltes possibilitats que podrien ser la possibilitat d'un món millor. El nostre món dominat per l'avidesa i el victimisme necessita una reforma profunda. Però aquesta reforma o aquesta nova orientació comencen per nosaltres mateixos, per cadascú de nosaltres, si ens fiem de Déu i vivim verdaderament l'Evangeli. Cadascú de nosaltres pot començar a canviar el món començant per si mateix. Cal començar reformant-se un mateix a partir de l'Evangeli. Hi ha una força transformadora que es desenvolupa a partir de l'Evangeli viscut.

La història de la Comunitat de Sant'Egidio ens ho ha revelat així. El 1968, quan Andrea Riccardi amb un petit grup de companys seus d'un institut de Roma va començar la Comunitat va creure que l'Evangeli viscut podia canviar el món. Des de llavors van començar a anar a trobar els pobres de la perifèria de Roma i a trobar-se al voltant de l'Evangeli. Era la generació del post concili, i aquells joves van començar a donar una resposta concreta que volia fer millor el món a partir de l'Evangeli al costat dels pobres.

Aquesta fidelitat a l'Evangeli, cada dia. Una amistat fidel i franca ha portat la Comunitat a comprometre's amb les grans pobreses del món i a treballar per la pau. D'aquí han nascut moltes iniciatives de solidaritat amb els pobres de la ciutat: els infants, els ancians, els malalts de sida, els empresonats, els condemnats a mort, els vagabunds, els estrangers... D'una fidelitat a l'Evangeli han nascut moltes iniciatives de pau a Moçambic, Algèria, Kosovo, Guatemala... (De la pobresa de la ciutat al món).

Per què? Perquè abans de res hem hagut de desarmar els nostres cors. D'un cor desarmat neixen noves energies de pau. D'un cor humil que comença a aprendre els sentiments del Senyor neix una energia de pau.

Quines possibilitats tenim per construir la pau? Quina resposta podem donar per fer millor el nostre món? És possible vèncer el pes del pessimisme i la indiferència amb la força de l'amor?

El Papa Francesc en la seva visita a Sant'Egidio ens ha dit: "continueu en aquest camí: Pregària, pobres i pau".

"Desde aquí, desde Santa Maria in Trastevere, saludo a todos los que participan en su comunidad en otros países del mundo. Les animo también a ellos a ser amigos de Dios, de los pobres y de la paz. Quien vive de ese modo encontrará bendición en su vida y será bendición para los demás.

En algunos países que sufren por la guerra, ustedes intentan mantener viva la esperanza de la paz. Trabajar por la paz no da resultados rápidos, pero es un trabajo de artesanos pacientes que buscan lo que une y dejan a un lado lo que divide, como decía san Juan XXIII.

Son necesarias más oración y más diálogo. Eso es lo que hace falta. El mundo se ahoga sin diálogo. Pero el diálogo es posible solo a partir de la identidad de cada uno. Yo no puedo fingir que tengo otra identidad para dialogar. No, no se puede dialogar así. Yo soy con esta identidad, pero dialogo, porque soy persona, porque soy hombre, soy mujer y el hombre y la mujer tienen esta posibilidad de dialogar sin negociar su identidad. El mundo se ahoga sin diálogo: por eso ustedes ayudan a promover la amistad entre las religiones."

